

AKP` den Yurttaşlara Kayıp Kaçak Çalımları

Odamız tarafından, AKP Hükümeti`nin yasa ile kayıp ve kaçak bedel tahsilatına devam edilmesine ilişkin çalışması hakkında 1 Ocak 2015 tarihinde basın açıklaması yapıldı. Açıklamada şunlara yer verildi:

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu`nun, kayıp ve kaçak bedellerinin haksız olduğu ve yurttaşlara geri ödenmesine yönelik kararına karşı AKP Hükümeti, kayıp ve kaçak bedellerinin dürüst kullanıcılardan tahsil edilmesi için harekete geçti. Maliyet unsuru olarak kayıp ve kaçak bedellerinin faturalara yansıtılmasını yasa ile düzenlemeye çalışan iktidar, uygulamaya karşı yurttaşların dava açmaları, tüketici hakem heyetlerine başvurmalarını da yasaklamayı planlıyor. Dağıtım şirketlerinin haksız kazançlarını, hukukun genel ilkeleri de çiğnenmek suretiyle garanti altına almaya çalışan bu düzenleme taslağı, dava açma hakkını engelleyici ve açılmış olan davaların düşmesini içermesiyle, hukuki güvenlik ilkesine aykırı olduğu gibi, temel insan haklarının ihlali niteliği taşımaktadır.

Hazırlanan yasa taslağıyla, **"Teknik ve teknik olmayan kayıplara ilişkin maliyetler dağıtım tarifelerinde yer alır ve tüketicilere yansıtılır"** düzenlemesi getiriliyor. Bugüne kadar herhangi bir yasal mevzuatta yer almayan kayıp ve kaçak enerji bedellerinin tüketiciye yansıtılmasına yönelik ayrıntılı düzenleme yapılan taslağa göre, kayıp ve kaçak hedeflerinin tespitini ve bu bedelin tüketicilere yansıtılması çalışmalarını EPDK gerçekleştirecek.

Yapılmak istenilen yasal düzenleme ile vatandaşların tüketici hakem heyetlerine başvurmaları ve bu yolla maddi hatalar dışında kendilerinden

haksız tahsil edilen bedelleri talep etmelerinin önü tıkanıyor. Kayıp ve kaçak bedelinin "vergi, resim ve harç" olmadığını ileri süren ve "maliyet unsuru" olarak tanımlayan yasa çalışmasında, yurttaşların hukuki mücadele hakkı şöyle engelleniyor:

"Kurul kararları yürürlükte olduğu müddetçe, kararlar uyarınca kamu ve özel hukuk tüzel kişilerince yapılan uygulamalar, maddi hatalar hariç düzenleyici işlemin iptalinden bağımsız olarak dava konusu edilemez ve Tüketici Hakem Heyetlerine müracaat edilemez. Söz konusu bedeller ile ilgili mahkeme ve tüketici hakem heyeti kararına istinaden dağıtım şirketleri ya da görevli tedarik şirketleri tarafından yapılan iadeler ve mahkeme kararında yer alan giderler tarifeler yoluyla karşılanır."

Yasa taslağına eklenen bir geçici madde ile devam eden davalar da geçersiz kılınıyor. Buna göre, tüketici hakem heyetlerine başvuru ya da tüketici mahkemeleri ile icra müdürlüklerinde devam eden her türlü icra takibi, dava ve başvurular da düşecek.

EMO olarak söz konusu yasa çalışmasına ilişkin temel saptamalarımızı maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

- Kayıp ve kaçak oranlarını indi-

receklere söylemiyle elektrik dağıtım kurumlarını satan AKP Hükümeti, bugüne kadar EPDK ile birlikte yaptığı düzenlemelerle şirketlerin kayıp ve kaçak hedeflerini revize ederek, hedeflerin bile üzerinde yurttaşlardan haksız tahsilat yapmalarına olanak sağlamışlardır. En son açıklanan 2012 yılı verileri ve 3 aylık tarifelerdeki her bir kullanıcı grubu için ayrı belirlenen kayıp ve kaçak bedelleri esas alınarak, ortalama kilovat saat başına tahsil edilen kayıp ve kaçak bedeli hesaplanmış ve 2012 yılında 134.7 milyar kilovat saatlik tüketim üzerinden 3.5 milyar lira kayıp ve kaçak bedelinin yurttaşlardan şirketlere aktarıldığı tespit edilmiştir. 2013 yılında yüzde 1.5 tüketim artışı dikkate alınarak, yine abone gruplarına göre kayıp ve kaçak bedelleri esas alınıp yapılan hesaplamada ise 136.7 milyar kilovat saatlik tüketim üzerinden kayıp ve kaçak tahsilatının 5 milyar TL'ye ulaştığı görülmüştür. 2014 yılında yine tarife gruplarına göre kayıp ve kaçak bedelleri ortalaması dikkate alındığında yüzde 2'lik tüketim artışı tahminiyle kayıp ve kaçak bedelinin bu yıl da 5 milyar TL olacağı belirlenmiştir. Söz konusu düzenleme 3 yılda 13 milyar TL'ye ulaşan haksız kayıp ve kaçak

bedeli tahsilatını garantilediği gibi, hem de kayıp ve kaçak hedeflerini her seferinde şirketlerle birlikte EPDK'nın yeniden belirlmesine dayanak kazandırmaktadır. **Yani 3 yılda kayıp ve kaçak yoluyla şirketlere yurttaşlar üzerinden aktarılan 13 milyar TL, 18 dağıtım şirketinin özelleştirmeleri ile "övinülen" 12-13 milyar dolarlık satış rakamının yaklaşık yarısına işaret etmektedir.** Özelleştirmenin "güzelliği" yurttaşlara değil, şirketleredir.

- Öncelikle Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, "Elektrik enerjisinin nakli esnasında meydana gelen kayıp ile başka kişiler tarafından hırsızlanmak suretiyle kullanılan elektrik bedellerinin, kurallara uyan abonelerden tahsili yoluna gitmek hukuk devleti ve adalet düşünceleri ile bağdaşmamaktadır" saptamasını yapmıştır. Görüldüğü gibi karar; kayıp ve kaçak bedellerinin yasal dayanağı olmamasına değil; hukuka ve adalete uygun olmamasına dayanmaktadır.

- Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, mevcut uygulamanın kamu yararına aykırılığını net bir şekilde tespit etmiştir. Parasını her halükarda tahsil eden dağıtım şirketlerinin çağın tek-

nik gelişmelerine ayak uydurmasına engel olduğu, kendi teknik alt ve üstyapısını yenileme ihtiyacının duyulmayacağı, elektriği hırsızlamak suretiyle kullanan kişilere karşı önlem alma ve takip etmek için gerekli girişimlerde bulunulmasının engelleneceği belirtilmiştir. Yani dağıtım şirketlerine her durumda kar ettirme üzerine kurulu bu sistemde kamu yararı bulunmamaktadır.

- Kayıp ve kaçak bedellerinin özelleştirme öncesinde de tarifelere yansıtıldığı belirtilerek, bu bedelin maliyet unsuru olarak kabul edilmesi düşünülemez. Kamu elindeyken kayıp ve kaçığın tarifelerle tüketicilerden tahsil edilmesi kararı "vergi salma" benzeri bir karar olarak siyasi iradenin tercihi olabilir. Ancak serbestleştirilmiş bir piyasada hırsızlığın bedelinin dürüst yurttaşlardan tahsilatı söz konusu olmaz. **Serbest piyasada hırsızlığa karşı tek sistem olarak "sigorta" uygulaması ya da şirket sahibinin sorumluluğu esastır. Kaldı ki bu uygulamanın devamı Yargıtay kararında belirtildiği gibi özelleştirmelerin temel gerekçelerinden olan kayıp ve kaçakların en aza indirilmesi iddiasıyla çalışmaktadır.**

- Özelleştirmelerle birlikte kayıp-kaçak oranlarının gerçekte ne kadar olduğu da bilinemez hale gelmiştir. Şirketlerin talepleri üzerine önce genel olarak daha sonra bazı bölgeler bazında hedef kayıp-kaçak oranları sürekli olarak yükseltilmiştir. Gerçekleşen kayıp-kaçak oranları ise dağıtım şirketleri tarafından bilinmekte, kamuoyuna net bir bilgi verilmediği gibi, bu alanda sağlıklı bir denetim ortamı da bulunmamaktadır. 2013 yılı için gerçekleştiği ifade edilen yüzde 17.92 oranındaki ortalama kayıp-kaçak miktarının, gerçekte ne kadar olduğunun kamusal bir denetim ve tespitle ortaya konulması zorunludur.

- İletim ve dağıtım altyapısında meydana gelen teknik kayıpların en aza düşürülmesi için teknolojik yatırımların, bakım-onarım çalışmalarının yerinde, zamanında, tekniğine uygun ve ehil personel eliyle yapılması sağlanmalıdır. Burada devlete düşen kayıp ve kaçak kullanımın sosyoekonomik boyutunu dikkate alarak "sosyal devlet" kapsamında elektriğin temel bir insani hak olduğu gerçeğinden hareket ederek çözümler üretmektir.

İZBAN Genel Müdürlüğü Ziyareti

İzban Genel Müdürü Sebahattin Eriş, TMMOB Yüksek Onur Kurulu üyesi Cengiz Göltaş, Şube Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Alpaslan Güzeliş ve Şube Örgütlenme Sekreteri Mustafa Çınarlı tarafından 26 Aralık 2014 tarihinde ziyaret edildi.

Oda ve Şube çalışmaları hakkında bilgilendirme yapılan ziyarette 8-9 Mayıs 2015 tarihlerinde Eskişehir'de gerçekleştirilecek olan Elektrikli Raylı Ulaşım Sistemleri Sempozyumu 2015 ve IV. Elektrik Tesisat Kongresi hazırlıkları paylaşıldı. TCDD ve İzmir Büyükşehir Belediyesi birlikteliğiyle

gerçekleştirilen İzban İzmir Banliyö Sistemi Taşımacılığı çalışmalarının ülkemizde alanındaki tek ortak çalışma olmasının önemi belirtilerek

kentimizdeki raylı taşıma sisteminin gelişimi konusunda görüş alışverişinde bulunuldu.

